

ABANS D'ARA

PECES HISTÒRIQUES TRIADES PER JOSEP MARIA CASASÚS

CATEDRÀTIC EMÈRIT DE LA UPF I MEMBRE DE L'IEC

De l'article de Maspons i Anglasesell (Barcelona, 1872 - Bigues, 1966) a *Empori* (VIII-1908) sobre un aspecte controvertit del filòsof i periodista de referència al segle XIX. Demà comença a Vic un simposi sobre la vigència d'alguns elements del llegat de Jaume Balmes (Vic, 1810-1848), una iniciativa de la Càtedra Ferrater Mora, de la Universitat de Girona.

Convé que parlem un xic del catalanisme de Balmes. Visqué en uns temps que ja han passat per sempre, i la seva obra, al rebassar els límits de les qüestions purament filosòfiques, es refereix a esdeveniments que, com a passats, en el camp de la política amb prou feines tenen altre valor que el purament històric: que en política, l'actualitat i el circumstancialisme són dues qualitats essencials. La vertiginosa complicació de la vida moderna fa que el poble judiqui gairebé sempre a cop d'ull; i a cop d'ull, com que han canviat els homes i les coses sobre els quals Balmes escrivia, sembla que els seus escrits siguin inadaptables, lo que equival a dir que siguin ja com arqueològics, inútils en política. I això passa precisament en una època de ressorgiment nacional; en un temps en que comencen a ser una realitat vivent aquelles teories

que donen intervenció en els negocis públics a l'individu, quan la intensitat en la vida catalana influeix fins en les esferes més altes de l'Estat: [...] Convé, a més, parlar del catalanisme de Balmes per una altra raó: si regirem sos escrits, són ben escassos els trossos que d'ells podrem qualificar de catalanistes: tant pocs que materialment parlant poden qualificar-se gairebé de nuls. D'aquí que aquella ullada superficial amb que el frenesí modern fa judicar tantes vegades les coses, contribueix a exagerar encara més l'escassetat del valor polític de sa obra, i succeeix que per acoblament de molt racionals aparences, s'arriba a la conseqüència de que no cal perdre-hi temps en la lectura de l'obra pura-

El catalanisme de Balmes

ment circumstancial i política de Balmes, perquè en aquest sentit avui ha perdut tot valor. Conclusió deplorable i completament equivocada contra la qual més que mai convé ara reaccionar, perquè aquesta falta de valor i inadaptació al present és absolutament només de forma. [...] Balmes, home d'esperit superior, d'equilibradíssima intel·ligència, que amb pocs anys de vida aconsegeix marcar amb força inesborrable un avenç per tots reconegut en el camp de les idees, si era català, per força havia de ser un gran esperit català, i la seva obra, i això és evidentíssim, una obra de gran alenada catalana havia de ser; que al capdavant la dictava un esperit que com més superior era, més superiorment català havia de resultar. [...]

Francesc Maspons i Anglasesell
1908